

Lättläst sammanfattning

TOLERANSENS MEKANISMER: EN ANTOLOGI

FORUM
FÖR
LEVANDE
HISTORIA

Kapitel 1

Tolerans: En introduktion till begreppet, forskningen och antologin

Erik Lundberg

Mer prat om tolerans

År 2015 kom många flyktingar till Sverige. En flykting är en person som flyttar från sitt hemland för att bo i ett annat land, till exempel för att det är krig i hemlandet.

Många flyktingar betyder många nya möten. Både möten mellan människor och också möten med ett nytt samhälle.

Det kan även bli konflikter och samtal om hur vi ska leva tillsammans i ett samhälle med människor som har olika bakgrunder.

År 2015 började ordet tolerans höras mer. Tolerans betyder att tillåta och acceptera olika människors sätt att leva och vara.

Ett gammalt ord

Ordet tolerans fanns för flera tusen år sen. Då pratade man om tolerans som något bra

för att kunna möta det som är annorlunda.
Nu kanske ordet används mer för att
människor är oroliga för vad som händer
i samhället och i världen.

Ordet kanske även används mer för att
det är fler hatbrott i Europa nu än tidigare.
Då behöver man också prata om tolerans.

Polisen kallar det hatbrott om personer
blir offer för brott för att de till exempel
kommer från ett land utanför Sverige eller
för att de är homosexuella.

Många frågor

Det blir många frågor när man talar om tolerans.
Några frågor kan till exempel vara:
Är Sverige ett tolerant land?
Kan man göra människor mer toleranta?
Vad kan skolan göra?

I den här boken finns texter om tolerans.
Det är Forum för levande historia som har
samlat texterna.

Forum för levande historia vill att fler
ska diskutera tolerans och arbeta för tolerans.

Ordet tolerans

Ordet tolerans kan betyda flera olika saker.
Tolerans kan vara att acceptera det som är svårt.
Tolerans kan också vara att tycka om mångfald
och olikheter.

Exempel på mångfald är när det finns människor
från många kulturer i ett land.

Politisk tolerans handlar om varje människas rätt
att säga vad han eller hon tycker i politiska frågor
och varje människas rätt att rösta i politiska val.

Social tolerans handlar om relationen mellan
personer eller grupper av personer.
Relation är kontakten mellan människor.
Vi tycker inte att det finns en enda beskrivning
av ordet tolerans.

Ordet intolerans

Motsatsen till tolerans är intolerans.
Intolerans och fördomar kanske hör ihop.
Personer som har fördomar mot en grupp
har också ofta fördomar mot andra grupper,
till exempel mot homosexuella och invandrare.

Forum för levande historia har frågat ungdomar
olika saker för att få veta om de är toleranta
eller intoleranta mot invandrare, muslimer, judar
romer och HBTQ-personer.

Svaren visar att de flesta unga är toleranta. Toleransen är störst mot HBTQ-personer. Toleransen är minst mot muslimer. HBTQ är en förkortning av flera ord. HBTQ är homosexuella, bisexuella, transpersoner och queera personer.

Bok med tretton kapitel

I boken finns tretton kapitel och alla bokens kapitel har texter om tolerans.

Kapitel 1 Inledning

Inledningen handlar om ordet tolerans och om ordet intolerans.

Det står också om varför det är mer prat om tolerans nu än förut.

Kapitel 2 Tolerans i olika länder

Kapitlet handlar om personer i olika länder i Europa är toleranta eller intoleranta mot några olika grupper i samhället.

Kapitel 3 Är tolerans alltid bra?

Kapitlet handlar om skillnaden mellan vad människor tycker om tolerans och hur de visar tolerans.

Kapitel 4 Tolerans i framtiden

Kapitlet handlar om vad som behövs för att

människor ska vara toleranta och om forskare tror att toleransen ökar eller minskar.

Kapitel 5 Frågor om tolerans

Kapitlet handlar om hur tolerans utvecklas hos unga människor som är 13 år till 28 år och om tjejer eller killar är mest toleranta.

Kapitel 6 Ny kunskap om tolerans

Kapitlet innehåller ny kunskap om vad ungdomar tycker om tolerans när de är mellan 13 år och 15 år.

Kapitel 7 Ungdomar och tolerans

Kapitlet handlar om vad unga människor som är 17 år till 18 år tänker om tolerans och tycker om tolerans.

Kapitel 8 Bråka om tolerans

Kapitlet handlar om att det måste finnas tolerans i samhället för att kunna diskutera tolerans och bråka om tolerans.

Kapitel 9 Tolerans i undervisningen

Kapitlet handlar om hur lärare kan tänka om tolerans och arbeta med tolerans i undervisningen.

Kapitel 10 Föräldrar påverkar

Kapitlet handlar om hur mycket föräldrar

påverkar sina ungdomar i vad de tänker och tycker om invandrare.

Kapitel 11 Vänner påverkar

Kapitlet handlar om hur vänner påverkar yngre och äldre ungdomars tolerans mot invandrare.

Kapitel 12 Föreningar och tolerans

Kapitlet handlar om ungdomar som är med i föreningar är mer toleranta än andra, speciellt hur toleranta de är mot invandrare.

Kapitel 13 Skolan är viktig

Kapitlet handlar om skolan, vad svenskfödda ungdomar tycker om invandrade ungdomar och om de har vänner som är invandrare.

Kapitel 2

Tolerans ur ett jämförande perspektiv

Susanne Wallman Lundåsen

Tolerans i olika länder

Kapitlet beskriver om personer från olika länder är toleranta eller inte toleranta mot några olika grupper i samhället.

Att vara tolerant är att tillåta och acceptera olika människors sätt att vara och leva.

Personer från bland annat Sverige, Spanien och Turkiet har svarat på frågor om tolerans.

Fyra grupper

Frågorna handlar om fyra grupper i samhället.

1. Människor med annan etnisk bakgrund.

Människor kommer från olika länder och från olika kulturer.

Det kan kallas för att vi har olika etnisk bakgrund.

2. Invandrare

Det är personer som har kommit till ett annat land än där de är födda för att bo i det nya landet.

3. Homosexuella

Det är personer som bara kan bli sexuellt intresserade av personer som har samma kön som de själva.

4. Missbrukare

Det är personer som använder till exempel alkohol eller narkotika på ett sätt som skadar kroppen.

En del svar om tolerans kan ha ändrats sedan personerna fick frågorna.

Men det tar ofta lång tid för befolkningen i ett land att ändra sig i frågor om tolerans.

Resultat

Resultaten visar att Sverige och Spanien är länder där många medborgare är toleranta mot olika grupper. I Turkiet är medborgarna minst toleranta av de länder som var med och svarade på frågorna.

Toleransen mot missbrukare är låg i många länder och ändras inte under tiden.

I Sverige, Spanien och Nya Zeeland är toleransen hög mot personer med annan etnisk bakgrund och toleransen ändras inte under tiden.

Mindre tolerant och mer

På frågor om invandrare svarar länderna olika i hur toleranta de är och svaren ändras under tiden.

Tyskland är exempel på ett land där invånarna blir mindre och mindre toleranta mot invandrare och mot personer med annan etnisk bakgrund.

Den tydligaste skillnad är hur toleransen mot homosexuella har ökat i flera länder.

Förut var det många fler som svarade att de inte vill ha homosexuella personer som grannar.

EU-länder och invandring

Sverige är medlem i Europeiska Unionen – EU.

Ungefär 28 länder är medlemmar i EU.

Länderna samarbetar om bland annat miljö och handel.

I flera EU-länder har invånarna diskuterat invandring och invandrings-politik under den senaste tiden.

Samtalen visar att länderna har olika åsikter.

De visar också att människor i Sverige är mer positiva till invandring och mer positiva till människor med annan religion än vad invånare i andra EU-länder är.

Försöka förstå

Det är svårt att förstå och svårt att förklara varför olika länder tycker olika om tolerans.

En förklaring kan vara att människor blir mer toleranta om de lever i ett land där det finns mat, kläder, bostäder, skolor och annat de behöver.

Men det förklarar inte varför människor i EU:s medlems-länder har olika åsikter om invandring.

För att veta och kunna förklara varför länders tolerans är olika mot olika grupper behövs fler frågor och fler undersökningar.

Kapitel 3

Om gapet mellan abstrakt och konkret tolerans

Lars Trägårdh

Är tolerans alltid bra?

Kapitlet handlar om skillnaden mellan vad människor tycker om tolerans och hur de visar tolerans.

Tolerans betyder att tillåta och acceptera olika människors sätt att leva och vara.

När människor diskuterade tolerans efter andra världskriget tyckte många att det var fel att vara för tolerant.

De menade att man aldrig kan tolerera en man som Hitler som startade andra världskriget och som ville döda alla judar.

I dag tänker många på samma sätt och tycker att det är fel att vara tolerant mot dem som vill döda eller förfölja grupper av människor, till exempel judar, romer eller homosexuella.

Olika åsikter om tolerans

Många flyktingar har kommit till Sverige under de senaste åren, speciellt år 2015.

Det betyder också att det har kommit människor som har andra åsikter om till exempel jämställdhet och barns rättigheter än personer som har bott länge i landet.

Sverige visade både hög tolerans och låg tolerans när det kom många flyktingar.

Det var flera som hjälpte flyktingarna med mat, kläder, filter och sovplats.

Men det var också många svenskar som blev oroliga. En del tyckte att Sverige tar emot för många flyktingar och det blev nya frågor att diskutera i samhället, till exempel olika badhus för män och kvinnor och om muslimer kan vägra att hand-hälsa på kvinnor.

Vad är svenskt?

Köttbullar, midsommar och mellanmjölk är exempel på det som kan kallas svensk kultur.

Att lita på andra människor och att lita på samhället kan vara andra exempel på det svenska.

Jämställdhet mellan kvinnor och män, barns rättigheter, homosexuellas rättigheter och varje människas frihet är fler exempel.

Det kan vara mycket som är nytt för personer som kommer till Sverige.

Därför kan det vara svårt att förstå kulturen och svårt att förstå hur svenska samhället fungerar. Det kan också vara svårt att förstå inom vilka områden som toleransen är stor.

Toleransen är stor i Sverige vad gäller rättigheter för olika grupper i samhället, till exempel rättigheter för barn, för homosexuella, för äldre och för funktionshindrade.

Homosexuell är en person som bara kan bli sexuellt intresserad av någon som har samma kön.

Funktionshindrad betyder att kroppen fungerar på ett annat sätt, som att en person har svårt att gå eller har svårt att förstå.

Många åsikter och kulturer

Pluralism betyder att det finns många åsikter och en mångfald kulturer i ett samhälle.

Det är lätt att tycka om en mångfald av mat, musik och kläder.

Det är svårare att tycka om när andra har mycket annorlunda åsikter om religion, om jämställdhet och om barnuppfostran.

I framtiden kanske fler i Sverige kommer att fundera på hur det är att leva i ett land med personer

som har åsikter som de inte tycker om och ett sätt att leva som de inte tycker om.

Vad vi tycker och vad vi gör

Det finns flera undersökningar om skillnaden mellan vad människor tycker om tolerans och hur de visar tolerans i verkliga livet.

Att undersöka är att studera något mycket noga. En undersökning från år 2016 visar att det är färre i Sverige som är positiva till mångfald än tidigare. De flesta tycker att människor som kommer hit från andra länder måste anpassa sig och göra på samma sätt som är vanligt i Sverige.

Kapitel 4

Om toleransens förutsättningar och hållbarhet

Kari Steen-Johnsen

Om tolerans

När det är krig i världen är det extra viktigt att diskutera tolerans och vad som måste finnas för att människor ska vara toleranta.

Att vara tolerant är att tillåta och acceptera olika människors sätt att vara och leva.

Om andra kapitel

I andra kapitel i boken frågar författarna om det är sant att svenskar är mer toleranta än människor från andra länder.

De får svar genom att fråga personer om de kan tänka sig att bo granne med invandrare, homosexuella och med missbrukare.

Homosexuella är de som bara kan bli sexuellt intresserade av någon med samma kön.

Missbrukare är personer som använder alkohol eller narkotika så att det skadar kroppen.

Svaren visar att Sverige är ett land med stor tolerans.

Svaren visar också att människor i Sverige är minst negativa till invandring av alla länder i Europa.

Vad behövs för tolerans?

Det är många som har skrivit om tolerans och vad som behövs för att människor ska vara toleranta.

En del tror att det moderna samhället där de flesta har mat, kläder, bostäder och skolor gör att människor blir mer toleranta.

Andra tror att alla föreningar som finns i Sverige kan göra människor mer toleranta, till exempel att vara med i en idrotts-förening.

Olika tolerans

Att vara medlem i en grupp kan vara viktigt för toleransen, men medlemmarna i grupper är olika mycket eller lite toleranta.

Andra människor är också olika toleranta mot de olika grupper som finns i samhället.

Även i Norge fick människor frågor om tolerans. 45 procent av norska befolkningen svarade att de skulle anställa en lärare som är muslim.

Bara 12 procent svarade att de skulle anställa en lärare som inte tycker om invandrare.

Mer toleranta och mindre

I ett kapitel i boken finns information om för vilka grupper toleransen har ökat i samhället och för vilka grupper toleransen har minskat.

I flera länder i Europa har toleransen ökat mot homosexuella.

Men toleransen har minskat mot människor med annan etnisk bakgrund.

Olika etnisk bakgrund betyder att människor kommer från olika länder och från olika kulturer.

Toleransen mot alkoholister har också blivit mindre i många länder.

Tolerans i framtiden

I Sverige har toleransen länge varit stor, till exempel till att ha grannar med olika etnisk bakgrund.

Men vi vet inte om toleransen ändras när det händer saker i samhället, som när det kom många flyktingar år 2015.

Det finns forskare som tror att toleransen kommer att minska i framtiden.

En forskare är en person som studerar något mycket noga.

Kontakt är bra för tolerans

Forskare i Norge säger att det betyder mycket att myndigheter och föreningar har kontakt och pratar med varandra.

Myndigheter kan vara polis och kommuner. Föreningar kan vara invandrar-föreningar, idrotts-föreningar och pensionärs-föreningar.

Utan kontakt kanske segregationen ökar. Segregation är när grupper inte har kontakt med varandra och det kan leda till fördomar.

För att förstå vad som händer med toleransen i ett samhälle är det viktigt att också förstå vad som händer civil-samhället.

Civilsamhället är den del av samhället där människor är tillsammans och hjälper varandra, som till exempel i kyrkan och föreningar.

Kapitel 5

Utvecklingen av tolerans bland unga

Erik Lundberg & Ali Abdelzadeh

Frågor om tolerans

Kapitlet handlar om hur tolerans utvecklas hos unga människor som är 13 år till 28 år. Tolerans betyder att tillåta och acceptera olika människors sätt att leva och vara.

Vi har frågat ungdomar om tolerans i flera år för att studera om deras svar ändras eller om de ger samma svar som tidigare.

Exempel på frågor

Vi ställde tre frågor till ungdomarna.
Blir vår kultur rikare när människor från andra länder flyttar till Sverige?

Ska vi välkomna människor som flytt till Sverige?
Ska invandrare ha samma rättigheter som personer som är födda i Sverige?

Tjejer mer toleranta

Svaren på frågorna visar att ungdomar blir mer toleranta när de blir äldre.

Att vara tolerant är att tillåta och acceptera olika människors sätt att leva och vara.

Svaren på frågorna visar också att tjejer är mer toleranta än killar och att ungdomar som är födda utomlands är mer toleranta än ungdomar som är födda i Sverige.

Men när ungdomarna är 20 år svarar de som är födda utomlands och de som är födda i Sverige ungefär lika.

Ungdomar som studerar på studieförberedande program i gymnasieskolan är mer toleranta än ungdomar på yrkesförberedande program.

Studieförberedande program gör att eleven kan studera på universitet efter gymnasiet.

Yrkesförberedande program gör att eleven får ett yrke och kan börja jobba direkt efter gymnasiet. Skillnaderna i svar mellan ungdomarna på de olika programmen finns kvar också när de blivit äldre.

Arbeta med tolerans

Många ungdomar är mindre toleranta när de är under 18 år.

De är också mer osäkra på vad de tycker, så deras svar ändras oftare än hos äldre ungdomar.

Det är bra att veta för alla som arbetar med tolerans, till exempel lärare.

Kunskapen gör att de förstår att det är viktigt att tala om tolerans när ungdomarna är i yngre tonåren. Det kan göra att ungdomarna blir mer toleranta och bättre accepterar olika människors sätt att leva.

Kapitel 6

Tolerans och andra medborgarkompetenser

Erik Lundberg & Ali Abdelzadeh

Föreningar och tolerans

I Sverige bor människor från många kulturer och med olika etniska bakgrunder. Befolkningen i landet har blivit mer blandad.

Det gör att många möter personer med nya sätt att vara, att tänka och att leva.

Det gör också att en del människor blir rädda för det som är nytt och okänt.

Därför är tolerans mycket viktigt.

Tolerans är att tillåta och acceptera olika människors sätt att vara och leva.

Föreningar gör att människor träffar varandra och har kontakt med varandra.

Det kan göra att de blir mer toleranta och att fördomar minskar.

Fördomar är att tro att till exempel en grupp människor är på ett visst sätt.

Det är sällan sant och stämmer sällan med hur det är i verkligheten.

Två frågor

Många ungdomar är medlemmar i en förening, som en idrottsförening eller politisk förening. I föreningar gör människor något tillsammans eller hjälper varandra med något.

Kapitlet handlar om ungdomar som är med i föreningar är mer toleranta än andra.

Kapitlet svarar på två frågor.

Är ungdomar som är med i föreningar mer toleranta än de som inte är med i föreningar?

Blir ungdomar mer toleranta av att vara med i en förening?

Frågorna handlar speciellt om hur toleranta ungdomarna är mot invandrare.

Ungdomarna som svarade är 13 år, 14 år och 15 år. Invandrare är personer som har flyttat till Sverige.

Resultat

Svaren visar att det finns skillnader mellan de som är medlemmar i en förening och de som inte är medlemmar. Skillnaden är att förenings-medlemmarna är mer toleranta.

Svaren visar också att ungdomarna inte blir mer toleranta när de har varit medlemmar en tid. De är lika toleranta som när de började i föreningen.

Vi får samma resultat när vi frågar ungdomar som arbetar med något frivilligt på sin fritid, till exempel att hjälpa flyktingar med mat och kläder.

Försöka förklara

Det är svårt att förklara varför medlemmar i en del typer av föreningar är mer toleranta. Kanske medlemmarna är ganska lika varandra när de börjar i föreningen och tycker ungefär detsamma om olika saker.

Men de blir inte mer toleranta mot andra grupper av människor.

Vi vet inte om det är toleranta ungdomar som blir medlemmar i föreningar eller om ungdomarna blir mer toleranta mot invandrare för att de är med i en förening.

Det är viktigt att veta att vi inte har frågat ungdomarna om de har fått några nya vänner i föreningarna.

För många ungdomar kan en förening vara en plats där de får vänner från olika kulturer och med olika etniska bakgrunder.

Kapitel 7

Ungdomars syn på tolerans

Cecilia Arensmeier

Kapitlet handlar om vad unga människor som är 17 år till 18 år tänker om tolerans och tycker om tolerans.

Tolerans betyder att tillåta och acceptera olika människors sätt att leva och vara.

Exempel på frågor

Vi ställde fyra frågor till ungdomarna.
Vad tänker du när du hör ordet tolerans?

Är tolerans något som man ska försöka få?
Vad tycker du det är som ska tolereras?
Vilka har ansvar för toleransen?

Lika eller olika

Vi ställde frågorna till 28 ungdomar.
Vi frågade ungdomar som studerar på yrkesförberedande program och de som studerar på studieförberedande program.
Alla vi frågade går i årskurs 2 i gymnasieskolan.

Yrkesförberedande program gör att eleven får ett yrke och kan börja jobba direkt efter gymnasiet.

Studieförberedande program gör att eleven kan studera på universitet efter gymnasiet.

Vi ville veta om ungdomarna i de två grupperna svarar lika eller olika på frågorna om tolerans.

Tolerans på flera sätt

Många av ungdomarna tycker att tolerans är att acceptera det som är på ett annat sätt än man själv.

Det kan vara att se ut på ett annat sätt eller att vara på ett annat sätt.

Det kan också vara att ha en annan religion än man själv har eller att komma från en annan kultur.

Tolerans för ungdomarna är också att tycka att det är bra att människor är olika.

Ansvar för tolerans

Alla ungdomarna har svarat att de är toleranta människor och att tolerans är bra för alla.

De tycker att alla har ett ansvar för toleransen. Men de tycker att vuxna har ett särskilt ansvar.

Speciellt när det gäller att sätta stopp för det som kränker någon eller gör en person illa.

Att kränka någon är att vara mycket elak.

Att slå eller knuffa en kille eller tjej i klassen är exempel på kränkning.

Varje ungdom och varje person bestämmer själv om han eller hon känner sig kränkt.

Det är olika för olika personer.

Sådant som skadar en person bör inte heller tolereras och inte att tvinga någon.

Kapitel 8

Vad gör vi med toleransen?

Johan von Essen

Vad kan vi tolerera?

En manlig svensk politiker ville inte ta en kvinna i handen för att hälsa. Många människor tyckte att det var dumt. Det gjorde att mannen slutade som politiker. Det var på våren år 2016.

Personer i tv och tidningar diskuterade varför mannen inte ville hand-hälsa. De diskuterade också vad som ska tolereras i svenska samhället.

Att tolerera är att tillåta och acceptera olika människors sätt att vara och leva.

Statsminister Stefan Löfven sa:
I Sverige hälsar man på varandra,
man tar både kvinnor och män i handen.

Mannen som inte hand-hälsade sa:
Hur jag väljer att hälsa måste vara mitt
personliga val.

Alla människor ska ha möjligheten att bestämma över sin egen kropp.

Det är två olika sätt att tänka om tolerans. Ett sätt är att tänka att de som bor i ett land ska göra så som de flesta andra i samhället.

Ett annat sätt att tänka är att människor är fria att göra som de tycker är rätt eller som de har gjort tidigare.

Att bråka om tolerans

För att kunna diskutera tolerans och bråka om tolerans måste det finnas tolerans i samhället.

Det är bättre att säga vad man tycker än att bara prata med personer som har samma åsikter som man själv.

De flesta tänker att tolerans är något bra. Men för att kunna diskutera tolerans måste det också finnas sådant som samhället inte kan tolerera, till exempel rasism.

Politik och tolerans

Ett problem med ordet tolerans är när personer med makt bestämmer vad

ett samhälle kan tolerera och vad
ett samhälle inte kan tolerera.

Ett exempel är när statsministern sa
att alla som lever i det svenska samhället
ska ta både män och kvinnor i hand.

Tolerans kan vara ett problem även
när ordet inte hör ihop med makt.
Människor kan till exempel tolerera
mat, kläder och musik från andra kulturer.

Men de kanske inte vill tänka på om
de också tolererar andra människors
religion, politik eller sätt att leva.

Fördomar eller tolerans?

Det finns flera forskare som har studerat
tolerans och skrivit om tolerans.

En del av dem tror att personer kan
ha fördomar när de säger att de inte
accepterar homosexualitet,
men också säger att de är toleranta
mot homosexuella.

Eller så kanske personerna inte förstår
vad det betyder att vara tolerant.

Att ha fördomar är att tro att en hel grupp människor är på ett visst sätt.

Olika samtal

I samtal får vi möjlighet att lyssna på vad andra människor tycker. Det kan göra att vi ändrar våra åsikter och vårt sätt att tänka om olika saker.

Men att hota den man talar med eller kränka en person passar inte i ett samtal. Att kränka någon är att vara mycket elak.

Samtal är ett sätt att fungera tillsammans i samhället och att acceptera varandra och tolerera varandra även om vi tycker olika.

Kapitel 9

Att skola tolerans – en undervisningskonst

Elisabet Langmann

Tolerans i undervisningen

Texten handlar om hur lärare kan tänka om tolerans och arbeta med tolerans i undervisningen.

Tolerans betyder att tillåta och acceptera olika människors sätt att vara och leva.

Författaren till texten funderar på tre frågor.
Varför är undervisning om tolerans viktigt?
Vad kan undervisning om tolerans handla om?
Hur kan tolerans användas i undervisningen?

Tolerans i samhället och skolan

Författaren skriver att tolerans är viktigt för ett demokratiskt, jämlikt och fredligt samhälle. Det är ett samhälle där alla får vara med och bestämma, där alla människor är lika mycket värda och där folk lever i fred med varandra.

Tolerans är också viktigt för skolans arbete med sin värdegrund.

Värdegrund är de regler som finns i till exempel en skola eller på ett företag och som alla är överens om.

Demokrati och mänskliga rättigheter är exempel på en skolas värdegrund.

Det betyder att alla människor är lika mycket värda, att alla har samma rättigheter och att alla har rätt att tycka vad de vill.

Tolerans som ord och i verkligheten

Tolerans behövs mest när människor känner sig oroliga eller känner sig hotade.

Tolerans behövs också när människor har svårt att acceptera något hos andra.

Lärare och elever kan arbeta tillsammans med tolerans. Både ordet tolerans och i verkligheten i skolans vardag. De kan arbeta med tolerans i olika ämnen utan några speciella regler för att prata om det.

Lärare kan till exempel prata om tolerans som att välkomna något eller någon.

Ett annat sätt att arbeta med tolerans är att eleven får tänka på ett problem som kan komma när han eller hon möter en annan person.

Kapitel 10

Av samma skrot och korn? – föräldrarnas roll i utvecklingen av ungdomars tolerans och intolerans

Marta Miklikowska

Frågor om attityder

Kapitlet handlar om hur mycket föräldrar påverkar sina ungdomars attityder. Attityder är vad man tänker och tycker om olika saker.

Ibland står det i tidningen att barn och ungdomar får sina attityder från föräldrarna. Det kan vara toleranta attityder eller attityder som inte är toleranta.

Att vara tolerant är att tillåta och acceptera olika människors sätt att leva och vara.

Vi har frågat 891 ungdomar och deras föräldrar om deras attityder till invandrare.

Det är för att få veta om föräldrarnas attityder påverkar vad ungdomarna tycker.

Ungdomarna vi frågade är 13 år till 14 år. Vi frågade lika många tjejer och killar och vi frågade samma ungdomar i flera år.

Exempel på frågor

Vi ställde åtta frågor till ungdomarna och föräldrarna.

Några exempel på frågor:

Är invandrare bra för den svenska ekonomin?

Ska invandrare ha samma rättigheter som personer som är födda i Sverige?

Tar invandrare jobben från dem som är födda i Sverige?

Föräldrar påverkar ungdomar

Svaren på frågorna visar att föräldrarnas attityder påverkar sina barn och ungdomar en del.

Föräldrar som har bra kontakt med sina barn och ungdomar påverkar dem mer.

Svaren visar också att föräldrarnas attityder påverkar ungdomarna mer än kompisar och skola.

Ungdomar påverkar föräldrar

Svaren visar att ungdomarna också påverkar sina föräldrars attityder.

Det kan vara toleranta attityder eller attityder som inte är toleranta.

En tolerant attityd är att tillåta och acceptera olika människors sätt att leva och vara.

Minskar dålig påverkan

I kapitlet får vi veta att det finns något som kan minska dålig påverkan från föräldrar. Vänskap mellan ungdomar och invandrare gör att ungdomarna blir mer toleranta.

Även om ungdomarnas föräldrar är intoleranta. Att vara intolerant är att inte tillåta och inte acceptera olika människors sätt att leva och vara.

Ungdomar som har kompisar som är invandrare påverkas mindre av intoleranta föräldrar än ungdomar utan invandrar-kompisar.

Kapitel 11

Vänners roll för framväxten av ungdomars tolerans gentemot invandrare

Viktor Dahl

Tolerans mot invandrare

Kapitlet handlar om hur vänner påverkar ungdomars tolerans mot invandrare.

Tolerans betyder att tillåta och acceptera olika människors sätt att leva och vara.

Vi ville studera om ungdomar börjar tycka likadant som sina kompisar eller om de väljer vänner som tycker detsamma om invandrare som de själva gör.

Vi frågade därför ungdomar i flera år om tolerans mot invandrare för att studera om de blir mer lika sina vänner.

Ungdomarna vi frågade är 13 år till 18 år.

Vi delade upp dem i en grupp med yngre ungdomar och en grupp med äldre ungdomar.

Exempel på frågor

Vi ställde fyra frågor till ungdomarna.

Blir vår kultur rikare när människor från

andra länder flyttar till Sverige?
Kommer Sverige att bli ett land med intressanta möten mellan människor från olika delar av världen?
Är invandrare bra för den svenska ekonomin?
Ska vi välkomna människor som flytt till Sverige?
Ungdomarna fick också ge namn på en eller flera kompisar som de är tillsammans med i skolan.

De fick ge namnen på högst åtta kompisar.

Toleranta vänner

Svaren visar att ungdomar som har toleranta vänner blir mer toleranta mot invandrare.

Att vara tolerant är att tillåta och acceptera olika människors sätt att leva och vara.

Svaren visar också att yngre ungdomar söker vänner som är lika toleranta som de själva.

Det betyder att vänner är viktiga på två sätt för ungdomar i yngre tonåren.

Toleranta vänner gör ungdomarna mer toleranta.

De väljer hellre att vara tillsammans med kompisar som är lika toleranta som de själva.

Även de äldre ungdomarna blir mer toleranta av att ha vänner som är toleranta.

Men de äldre ungdomarna söker inte kompisar som tycker detsamma om invandrare som de själva.

Kapitel 12

En skola i tolerans?

Föreningsengagemanget och ungdomars tolerans

Erik Lundberg & Ali Abdelzadeh

Föreningar och tolerans

I Sverige bor människor från många kulturer och med olika etniska bakgrunder. Befolkningen i landet har blivit mer blandad.

Det gör att många möter personer med nya sätt att vara, att tänka och att leva.

Det gör också att en del människor blir rädda för det som är nytt och okänt.

Därför är tolerans mycket viktigt.

Tolerans är att tillåta och acceptera olika människors sätt att vara och leva.

Föreningar gör att människor träffar varandra och har kontakt med varandra.

Det kan göra att de blir mer toleranta och att fördomar minskar.

Fördomar är att tro att till exempel en grupp människor är på ett visst sätt.

Det är sällan sant och stämmer sällan med hur det är i verkligheten.

Två frågor

Många ungdomar är medlemmar i en förening, som en idrottsförening eller politisk förening. I föreningar gör människor något tillsammans eller hjälper varandra med något.

Kapitlet handlar om ungdomar som är med i föreningar är mer toleranta än andra.

Kapitlet svarar på två frågor.

Är ungdomar som är med i föreningar mer toleranta än de som inte är med i föreningar?

Blir ungdomar mer toleranta av att vara med i en förening?

Frågorna handlar speciellt om hur toleranta ungdomarna är mot invandrare.

Ungdomarna som svarade är 13 år, 14 år och 15 år.

Invandrare är personer som har flyttat till Sverige.

Resultat

Svaren visar att det finns skillnader mellan de som är medlemmar i en förening och de som inte är medlemmar. Skillnaden är att förenings-medlemmarna är mer toleranta.

Svaren visar också att ungdomarna inte blir mer toleranta när de har varit medlemmar en tid. De är lika toleranta som när de började i föreningen.

Vi får samma resultat när vi frågar ungdomar som arbetar med något frivilligt på sin fritid, till exempel att hjälpa flyktingar med mat och kläder.

Försöka förklara

Det är svårt att förklara varför medlemmar i en del typer av föreningar är mer toleranta. Kanske medlemmarna är ganska lika varandra när de börjar i föreningen och tycker ungefär detsamma om olika saker.

Men de blir inte mer toleranta mot andra grupper av människor.

Vi vet inte om det är toleranta ungdomar som blir medlemmar i föreningar eller om ungdomarna blir mer toleranta mot invandrare för att de är med i en förening.

Det är viktigt att veta att vi inte har frågat ungdomarna om de har fått några nya vänner i föreningarna.

För många ungdomar kan en förening vara en plats där de får vänner från olika kulturer och med olika etniska bakgrunder.

Kapitel 13

Skolans roll vad gäller ungdomars attityder gentemot invandrare och interetnisk vänskap

Metin Özdemir och Sevgi Bayram Özdemir

Fler från andra länder

I Sverige bor cirka 10 miljoner människor. Ungefär 1,6 miljoner av dem är födda i ett annat land än Sverige.

Många tycker att invandrare är bra för Sverige och för den svenska ekonomin. Men det finns också personer som tycker att invandrare inte är bra för Sverige.

Det gör att en del invandrare inte känner sig välkomna i Sverige.

Därför finns behov av att ändra en del åsikter och byta till bra tankar om invandrare.

Skolan är viktig

Skolan är en viktig plats för barn och ungdomar.

De är i skolan flera timmar varje dag.

Ungdomarna träffar varandra i skolan, diskuterar och får åsikter om olika saker.

Skolan är också en plats där de får vänner.

I skollagen står att skolor ska arbeta för tolerans. Tolerans betyder att tillåta och acceptera olika människors sätt att leva och vara.

Två viktiga frågor

Kapitlet handlar om vad svensk-födda ungdomar tycker om invandrade ungdomar och om de har vänner som är invandrare.

Vi ställde två viktiga frågor till ungdomarna. Är ungdomar på skolor med både svenskfödda och utlands-födda elever mer positiva till invandrare och till vänskap mellan personer från olika kulturer?

Blir elever mer positiva till invandrare och till vänskap mellan personer från olika kulturer om de har lärare som diskuterar politik med dem?

Två skillnader

Ungdomarna som vi frågade är alla födda i Sverige eller har föräldrar som är födda i Sverige, Norge Danmark eller Finland.

Åldern på dem vi frågade är 13 år och 16 år.

Ungdomarna fick samma frågor efter ett år.

Totalt svarade 1 416 ungdomar på våra frågor.

Även ungdomarnas föräldrar fick svara på frågor. Vi hittade två skillnader i vilka föräldrar som svarade på frågorna.

Föräldrar till ungdomar som är positiva till invandrare svarade på frågorna oftare än andra.

Föräldrar till ungdomar med flera vänner som är invandrare svarade på frågorna mindre än andra.

Vad tycker svenska ungdomar om invandrare?

De flesta svenska ungdomar är positiva till invandrare. Att vara positiv är att tycka att något är bra.

Mer än 75 procent av ungdomarna tycker till exempel att invandrare ska ha samma rättigheter som de som är födda i Sverige.

Men mindre än 50 procent tycker att det är bra för svensk ekonomi att folk flyttar till Sverige.

Blir svenska ungdomar vänner med invandrare?

De flesta svenska ungdomar har inte några vänner som är invandrare.

67 procent har inte har några invandrar-vänner.

22 procent svarade att de har en invandrar-vän.

Det är fler ungdomar som har invandrarvänner på skolor med både elever som är födda i Sverige och elever som är födda i andra länder.

Ungdomarnas svar på våra frågor visar att de blir

mer positiva till invandrare om de går i en skola med både svensk-födda och utlands-födda elever.

De blir också mer positiva till invandrare om de har en vän som är invandrare.

Blir ungdomar mer positiva av att diskutera?

Mer än 50 procent av ungdomarna svarade att deras lärare startar diskussioner ibland om svensk politik eller politik i världen.

Ungdomar som får vara med och diskutera politik är mer positiva till invandrare än andra ungdomar.

Att diskutera samhälle och politik kan göra att de förstår andra sätt att tycka och andra sätt att vara.

Viktig siffra

Svenska ungdomar är positiva till invandrare, men det är många invandrar-elever som inte har någon svensk vän.

56 procent av invandrar-ungdomarna i blandade skolor har inte en enda vän som är född i Sverige.

Det visar att det finns segregation mellan grupper. Segregation är när grupper inte har kontakt med varandra och segregation kan leda till fördomar.

Fördomar är att tro att en hel grupp människor är på ett visst sätt.

Mera viktigt

Lärare betyder mycket för att svensk-födda elever och utlands-födda elever ska lära känna varandra. Det kan vara genom att läraren delar in eleverna i grupper för att samarbeta med varandra.

Att samarbeta och diskutera gör att eleverna lär sig mer om varandra, till exempel vilka intressen de har och på vilka sätt de är lika.

Det hjälper dem att ha mindre fördomar om varandra.